

C 393

Muz 957

...táshoz.

Jz. 847-5

ZRINK. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM
Lelt. sz.: 871

1975

Leltározva 2010

X. SZ. FÜGGELÉK.

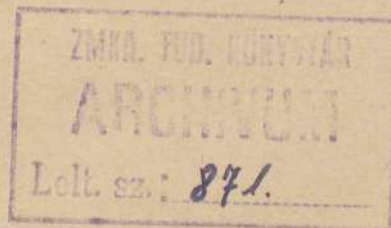
Lófelszerelés és vonatanyag.

847

BUDAPEST, 1941

X. SZ. FÜGGELÉK.

Lófelszerelés és vonatanyag.



TARTALOM.

I. FEJEZET.

Alapfogalmak.

Oldal

1. §. Az anyagra vonatkozó alapfogalmak	5
---	---

II. FEJEZET.

Tárolás, karbantartás, gondozás, anyagjavítások.

2. §. Tárolás (raktárolás)	6
3. §. Karbantartás és gondozás	8
4. §. Anyagjavítások	10

III. FEJEZET.

Anyagpótlás.

5. §. Az anyag pótlása	12
------------------------------	----

IV. FEJEZET.

Egyéb határozványok.

6. §. Áthelyezett, vezényelt lovak felszerelése	13
7. §. Lófelszerelési cikkek megsemmisítése	13
8. §. Anyagszemlék	13

I. FEJEZET.

Alapfogalmak.

1. §. Az anyagra vonatkozó alapfogalmak.

1. Lófelszerelésen a háts-, hámos- és málháslovak (málhásállatok) felszerelését és annak tartozékait, valamint a hadikészlethez tartozó patkolóanyagot értjük.

Vonatanyaghoz a járművek és azok tartozékai, továbbá a bognár-, kovács-, nyerges- és patkolószerszám tartozik.

A lófelszerelés és vonatanyag fogalmába soroltatnak be még mindazok az anyagcikkék is, melyek ezzel az anyagnemmel való gazdálkodást szolgálják.

2. Kizárólag gyakorlati célokat szolgáló készlet ennél az anyagnemnél **nincs** rendszeresítve.

II. FEJEZET.

Tárolás, karbantartás, gondozás, anyagjavítások.

2. §. Tárolás (raktárolás).

3. Az Utasításnak a raktárolásra vonatkozó szabályait az alábbi határozványok egészítik ki:

A) Járművek és azok tartozékainak tárolása.

a) A járműveket és azok alkatrészeit tárolás előtt alaposan tisztítsuk meg. (A tisztítás abból áll, hogy a járműveket megmossuk, szárazra töröljük és árnyékos helyen megszáritjuk.) Tengelyekről, agyszelencékről, stb. a régi kenőcsöt távolítsuk el és azokat újra kenjük be.

Járművek faalkatrészei, különösen nagy melegben, megrepedeznek. A kisebb repedéseket faragasszal, a nagyobbakat faszilánkokkal tömjük be. A jármű vasalkatrészek rozsdásodása ellen lakkozással, fekete olajfestékkel való festéssel védekezzünk.

A járműveket szétszedetlen állapotban — a rendelkezésre álló térfogat szerint — vagy egymás mellett, vagy egymás mögött elhelyezve, akként tároljuk, hogy azokat a helyiségből könnyen kihúzhassuk. A kerekek alá, melyek a földdel közvetlenül érintkeznek, tegyünk hulladékanyagból deszkadarabkákat, hogy ezzel a kerekek abroncsát a rozsdásodástól megóvjuk. A rudakat a járművekről leszereljük és a járműben helyezük el.

Országos járművekből vagy taligákból szükség esetén kettő egymás fölé rakva is tárolható, mely esetben a felső jármű kerekeit levéve, utóbbiakat a járműbe helyezük.

A mozdonyos rendszerű járműveknél a mozdonyt és a hátsó részt (kocsit) szét is választhatjuk, így a két rész közötti távolságot megrövidítve, a helyiséget jobban kihasználhatjuk.

b) A tartalékhámfákat és kisafákat helyezük a hozzátartozó járműbe.

c) A kocsiponyvákat rudakra felakasztva rakjuk egymás fölé.

d) A tartaléktengelyeket — mindkét végük alá egy-egy fagerendát téve — fektessük egymás mellé. A tengely derekát mázoljuk be fekete olajfestékkel, csiszolt részeit pedig gyengén kenjük be ásványolajjal vagy faggyúkeverékből készült zsiradékkal.

e) A járműfelszerelési cikkek (csákányok, ásók) vasalkatrészeit gyengén bezsírozva tároljuk.

B) A szerszámzat tárolása.

A szerszámzat tárolására száraz, hűvös és pormentes helyiség célszerű.

Alacsony, párás helyiségek (istállók) tárolásra nem alkalmasak. Ilyenekben a bőralkatrészek megpenészednek, a vasalkatrészek pedig megrozsdásodnak.

A szerszámzat tárolására állítsunk fel állványokat, amelyeknek kiálló karjaira és fogasaira aggassuk fel a szerszámot. A szerszámzat felaggatásánál arra ügyeljünk, hogy azokat a levegő jól átjárhassa és az egyes bőralkatrészek a falat, földet ne érintsék.

A felaggatásnál az összetartozó szerszámrészeket (készleteket) vagy egymás mellé, vagy egymás alá helyezzük.

Az országos sügyhamszerszámot — behúzott istrángokkal és pereckarikával — párosával helyezzük el egymás fölé. Hámkantárokat és kötőféket, páronként összekötve, akasszuk fel a fogásra.

A kettős keresztgyeplőt összeállítva helyezzük el a fogathoz.

Az egy fogathoz tartozó zablákat, kötőfékláncot (és egyéb vasalkatrészeket), ha nem csatoljuk őket össze a szerszámrészekkel, ládikában helyezzük el.

A lópokrócokat lehetőleg nagyságuknak megfelelő ládában, kiterítve, egymás fölé hajtogatva tároljuk; ládák hiányában polcokra terítsük ki, vagy helyezzük el deszkaaljazat fölé, avagy akasszuk fel rudakra. Molyok elleni védelmükről gondoskodjunk.

A 68 M. hámszerszámnál válasszuk külön a hámigát, a hámigapárnát, a többi szerszámrészeket és a hozzátartozó nyergeket.

A hámigát, hámigapárnákat (rendesen négyet együtt) és a nyergeket (rendszerint kettőt együtt) helyezzük el az állványokra.

Az oldalszíjakat (behúzott istránggal felszerelt táskányokkal és oldalszíjtoldattal) fogatonként kössük össze és hosszában akasszuk fel. Az összekötésnél vegyük először az egy lóra tartozó jobb- és baloldali oldalszíjat és ezeket a hasló csattos darabjával és csatlékával csavarjuk néhányszor körül; ugyanígy járjunk el a fogat másik lovának oldalszíjaival is; végül a négy oldalszíjat spárgával kössük össze.

A visszatartószíjakat a behúzott visszatartókarikával csatoljuk össze.

A kereszt- és farhamszíjakat (felhúzott hátszíjjal) fogatonként párosával kössük össze.

A málhásállatfelszerelés tárolásánál a málhanyeregvázakat (10 darabig) állítsuk egymás fölé.

A málhanyeregpárnákat és málhatakarókat (utóbbiakat 50 darabig) faaljazatra téve, hajtogassuk egymásra. A málhatakarókat egymásra hajtogatva, rudakra is felakaszthatjuk.

A többi bőralkatrészeket teljes készletenként akasszuk fel az állványokra. A zablákat és kötőfékláncokat — ha nincsenek becsatolva — helyezzük el ládába.

A lovaglószerszámok tárolásánál fenti határozványokat értelemszerűen alkalmazzuk.

C) A lószerelekek tárolása.

Az itatóvedreket, lókeféket, lóvakarókat, abrakostarisznyákat és zaboszsákokat — fajta szerint elkülönítve — lehetőleg ládában tartsuk. Itatóvedrekből — laposan összehajtva és hűvös helyen tartva — legfeljebb 25 darabot helyezhetünk el egymás tetejére.

D) A kötélneműek tárolása.

A kötélneműekből — az Utasítás 55. pontjában foglaltak szem előtt tartása mellett — készítsünk fajta szerint 20—50 darabig kötegeket és ezeket hosszirányban, több helyen spárgával lazán összekötve, akasszuk fel vagy fektessük valami aljazatra. Egyéb-ként lásd az Utasítás 4. sz. mellékletét.

E) A bőrneműek és fémmeműek tárolása.

A bőrneműek és fémmeműek tárolásának részleteire nézve lásd az Utasítás 4. sz. mellékletét.

F) A kézi szerszámok tárolása.

A kézi (mesterember) szerszámokat feltétlenül jól zárható ládákban és igen száraz helyen tároljuk.

Minden tárolt szerszámkészletről készítsünk egy kimutatást s azt ragasszuk a láda fedelének belső oldalára.

A fém- és fareszelőket papirba csomagolva, a fúrókat fatokban, árákat és tüket krétaporba helyezzük el. Egyéb szerszámokat gyengén zsírozzuk be.

Ha a szerszámokon rozsdásodást veszünk észre, akkor azokat azonnal tisztítsuk meg.

G) A szükségszerű tárolás.

Megfelelő raktárhelyiség hiányában, vagy ha a helyiség belső berendezése hiányos, a lófelszerelést és vonatanyagot „**szükségszerűen**” tároljuk.

A szükségszerű tárolásnál az anyagnak minőségi károsodástól való megóvása különös gondot igényel.

Az anyagszámadótesten belül a tárolt anyagot gyakran — de legalább negyed-évenként — a részletekre kiterjedően is meg kell vizsgálni és a karbahelyezéshez esetleg szükséges intézkedéseket megtenni. Amennyiben azonban a megvizsgálás költségkihatással járna, úgy azt, valamint a karbahelyezést fél-évenként fogatosítsuk.

A tárolandó anyagot a helyiség nedves vagy száraz volta szerint úgy csoportosítsuk, hogy az a káros behatásoktól legkevésbé szenvedjen.

A túl száraz helyiség a fém- és kenderneműekre nem ártalmas, ellenben ilyen tároló helyeken a bőrneműeket csak igen gyakori bezsírozással tudjuk megóvni. Ezzel szemben a túl nedves helyiségben a fémmeműek megrozsdásodását igen nehezen akadályozhatjuk meg. Nedves helyiségekben a bőrneműeket falra ne akasszuk és úgy aggaszuk fel, hogy azokat a levegő állandóan átjárhassa, mi célból a gyakori szellőztetésről is gondoskodjunk.

3. §. Karbantartás és gondozás.

4. A lófelszerelést és vonatanyagot mindenkor kifogástalan és teljesen használható állapotban tartjuk. Ennek alapfeltétele az anyag kímélése, valamint úgy a használatban álló, mint a tárolt (raktárolt) anyag szakszerű karbantartása és célszerű gondozása. Ezek, valamint általában az anyag időelőtti elhasználódását megakadályozó rendszabályok fogatosítása és szigorú betartása képezik egyben az okszerű gazdálkodás alapját is.

5. A használatban álló lófelszerelés- és vonatanyagnál különös fontossággal bír az anyagnak a mindennapos használat utáni por- és piszoktól való megtisztítása és újbóli használatba vételig az időjárás behatása elleni megóvása.

6. Az Utasításnak a karbantartásra és gondozásra vonatkozó szabályait — a használatban álló anyagra nézve — az alábbi határozványok egészítik ki:

A) A lovaglószerszám, hámszerszám s málhásállatfelszerelés karbantartása és gondozása általában.

A lovaglószerszám, hámszerszám és málhásállatfelszerelés minőségi fenntartását azáltal is biztosítjuk, hogy azokat időnként, de legalább évente egyszer — az anyag-

számadótestnél helyben rendelkezésre álló — ebben az anyagban kiképzett közeggel is megvizsgáltatjuk és ennek eredményeként azonnal karbahelyezzük.

A lovaglószerszámot, hámszerszámot és málhásállatfelszerelést tartjuk olyan száraz és lúvös helyiségekben, ahol por és piszok legkevésbé érheti. A nedves helyiségben a bőr megpenészedik, túl meleg helyiségben pedig kiszárad és törékeny lesz.

Istállókban, az erős kigőzölgés miatt, szerszámzatot ne tartsunk.

A lovaglószerszám, hámszerszám és málhásállatfelszerelés bőralkatrészeit a mindennapos tisztogatáson és helyes tároláson kívül, időnként zsírozzuk be. Így hajlékonyságukat megtartják.

B) A szerszámzat tisztogatása.

A bőralkatrészekről a port, piszkot vagy penészt kefével vagy posztóronggyal letisztítva, az egyes alkatrészeket aszerint, hogy barna vagy fekete bőrből készültek-e, barna vagy fekete kenőccsel kenjük be. A bekenéshez kis kenőkefét használunk s azzal a kenőcsöt a bőr színébe jól dörzsöljük bele, azután fényesítő kefével keféljük fényesre és végül posztóronggyal töröljük át. A bőralkatrészek széleit is jól keféljük meg, hogy azokon a kenőcs le ne rakódhassék.

A nyergeket nyeregszappannal és sárga kenőccsel tisztítjuk. Tisztogatás előtt langyos vízbe mártott ronggyal az ülést (nyeregülés-takarót) gyengén mossuk le, száraz ronggyal töröljük át és közvetlen utána, a nyeregszappant jól bedörzsölve, a sárga kenőccsel vékonyan kenjük be és fényesítjük ki.

Oly bőrneműek tisztogatásánál, amelyeken a gyakori bekenés folytán kenőcsréteg képződött, azt előbb — külön e célra faragott fadarabbal — vakarjuk le. Utána, ha szükséges, langyos szappanos vízzel mossuk le.

C) A szerszámzat bezsírozása.

A bőrszírral való bekenés a bőrt puhán tartja.

A használatban lévő szerszámalkatrészeket rendes körülmények között 3—4 hónaponként, különben túlságos átnedvesedés esetén mindenkor zsírozzuk be.

Ha a bőr felületén az előző bezsírozás, gyakori bekenés, a zsír kiütése és erre ülepedett por vagy piszok kéregget alkot, ezt langyos szappanos vízzel lemosva és száraz ronggyal letörölve, a bőrt mérsékelten zsírozzuk be. A szerszámzatot árnyékos helyen felakasztva szárítsuk meg.

A bezsírozáshoz kis posztódarabot használjunk, amellyel a bőr mindkét oldalát vékonyan dörzsöljük be.

D) Vasalkatrészek tisztogatása.

A használatban lévő lovaglószerszám, hámszerszám és málhásállatfelszerelés vasalkatrészeit tartjuk állandóan rozsdamentesen. Ezt azért érjük el, ha azokat bevonulás után száraz ronggyal gondosan letöröljük. A szerszámrészekbe bevarrt csattokat vagy karikákat, ha berozsdásodnak, eseréljük ki.

A hámgavasakat, ha a vaslakk lepergett róluk, lakkozzuk újból.

E) Lópokrócok és párnázott alkatrészek gondozása.

A lópokrócokat, továbbá párnázott alkatrészeket használat után gondosan szárítsuk meg, portól stb. tisztítva és kiterítve akasszuk fel.

F) Istrángok és kötélneműek gondozása.

Istrángokat és egyéb kötélneműeket, ha vizesek, szárítsuk meg és a portól kefével tisztítsuk meg.

G) Járművek karbantartása és gondozása.

A használatban álló járművek tartósságát csak úgy biztosíthatjuk, ha azokat gyakran megvizsgáljuk és minden alkalommal az esetleg meglazult csavarokat jól megszorítjuk, a hiányzó szegeket, facsavárokat, stb. pótoljuk és végül a meglazult karikákat újból meghúzzuk.

A járművek rendszeres tisztogatását (megmosását) sohase mulasszuk el.

A használatbavétel előtt győződjünk meg arról, hogy a tengelyek és általában mindazok a vasalkatrészek, amelyek használat közben egymáshoz dörzsölődnek, eléggé meg vannak-e kenve. Rendszeres kenéssel a jármű gördülékenységét és ezzel kocsizhatóságát fokozzuk s így lovainkat is kíméljük. (A kenésre vonatkozólag lásd a H) alattiakat.)

A járműveket helyezzük el tető alá, hogy az időjárás behatásától (eső, nagy hőség) megóvhassuk. A járművek festését (karbolineummal való bemázolását) a szükséghez képest újítsuk meg.

Nagy hőségben a faagyú kerekeket gyakrabban öntözzük meg vízzel. A megöntözött kerekeket azonban ne tegyük erős napra, mert ez a kiszáradást csak fokozná.

A járművek vasalkatrészeit óvjuk meg a megrozsdásodástól, ha szükséges: ezeket vaslakkal kenjük be.

A kocsiponyvákat száraz helyen és száraz állapotban, rúdra felakasztva tartjuk.

H) Járművek kenése.

A kerekeket és tengelyeket a menet előtt, menetközben pedig a szükséghez képest, az alább részletezett módon kenjük be kocsikenőccsel. (Az olajozásra berendezett kerekek- és tengelyeknél olajat használunk.)

Kenés előtt legcélszerűbb, ha a kerekeket a tengelyről teljesen lehúzzuk, a portól (piszoktól) és a régi kenőcestől megtisztítjuk.

A kocsikenőcset egyenletes vastagságban, fadarabbal kenjük a tengelyvégre (az ütköző gyűrűktől vagy tengelypengő karikáktól a tengely végéig), az agyszelence kenőhornaiba és mindkét ütköző lapjára. A kerék feltolásánál ügyeljünk, hogy a kenőcset a tengelyekről az ütköző gyűrűkre ki ne toljuk.

A juha és juhasíneket, nyújtófüleceket menet előtt és közben gondosan kenjük meg és a fékorsó beolajozásáról is gondoskodjunk.

7. Az előző pont határozványai a **használatban nem álló, tárolt (raktárolt) anyag karbantartására és gondozására** is értelemszerűen alkalmazandók. Az említett pontban leírt konzerválási munkálatokat ezen anyagra nézve a szükséghez képest, de legalább évente egyszer — lehetőleg tavasszal — végezzük el.

A „szükségszerűen“ tárolt anyag karbahelyezésére nézve lásd a 3. G) pontot.

4. §. Anyagjavítások.

8. A **használatban megrongálódott lófelszerelést és vonatanyagot**, ha azt tartálékanyag hiánya miatt nem nélkülözhetjük, legalább ideiglenesen, de azonnal javítsuk ki és gondoskodjunk mielőbbi szakszerű kijavításáról.

A szerszámzat felfeslett részeit, meglazult fűzéseit azonnal újból varrjuk le; a leszakadt csukrokat pótoljuk újakkal.

Egy darabból álló szíjrészeket (homlokszíz, csatlékok, kantárszarak, stb.), továbbá hevedereket, istrángokat, köteleket, ha annyira megrongálódtak vagy elhasz-

nálódtak, hogy többé tartósságukkal nem számíthatunk, újjal pótoljuk. Ilyen szíjrészeket összevarrni (összetoldani), kötelneműeket összekötni nem szabad.

Bőrfeltétell ellátott szerszám-alkatrészeknél (pl. szügylap) rendszerint elégséges, ha csak a feltétet távolítjuk el és pótoljuk.

A felesleges tövislyukakat behúzott bőrszíjakkal tüntessük el.

9. Úgy a használatban, mint esetleg a tárolás alatt megrongálódott (karbahelyezéssel helyre nem állítható) anyag kijavításának módozatára nézve az alábbiak mérvadók.

A javítás módjai:

a) Elvileg minden javítást az anyagszámadótest (anyaggazdálkodási alegység) maga tartozik elvégezni.

b) Ha a javítást annak mérve vagy szakmunkáshiány miatt az alakulat maga nem képes végrehajtani, úgy annak foganatosítására elsősorban a hdt. fog. von. osztály vonat-műhelye hivatott.

c) A magániparnak javítások csak akkor adhatók, ha az a) és b) alatti módozatok nem alkalmazhatók, illetve ha a szállítási költségeket is tekintetbe véve, a magániparban való javítás gazdaságosabb s a szakszerű és szabványok szerinti végrehajtás biztosítva van.

III. FEJEZET.

Anyagpótlás.

5. §. Az anyag pótlása.

10. Az első felszereléshez szükséges lófelszerelést és vonatanyagot, nemkülönbén a szervezési változások alkalmával szükségessé váló **többletet** a honvédelmi miniszter ártérítés nélkül bocsátja rendelkezésre.

A meglevő készleteket a lófelszerelés- és vonatanyag-átalányból kell **karbantartani (javítani)**. Az átalány rendeltetését a G—10. Illetményszabályzat VI. fejezete szabályozza.

11. A szabványos használati időtartamot minden egyes cikkre a honvédelmi miniszter állapítja meg.

Az ezen idő letelte előtt elhasználódott anyagot az anyagszamadótest az átalányból tartozik pótolni.

A szabványos használati időtartamot betöltött cikkeket a honvédelmi miniszter ártérítés nélkül pótolja. Az **utánpótlást** az anyagszamadótestek minden év január és július hó 1-ig igénylik a hadtestparancsnokságtól. Utóbbi az igényléseket ellenőrzi s azokat összesítve és javaslatával ellátva, két héten belül a honvédelmi miniszterhez terjeszti fel.

Az igénylést a **használatban álló** cikkek mennyiségének a szabványos használati időtartammal való szembeállítására kell alapozni, tekintet nélkül arra, hogy a pótlandó cikkek (a gazdaságosság elvének legmesszebbmenő alkalmazásával) további használatban megmaradnak-e, vagy pedig (teljes hasznavehetetlenség esetén) kiselejtezésre kerülnek.

Ha tehát pl. egy anyagszamadótestnél valamely cikkből — melynek szabványos használati ideje 5 év — 90 db van készletben s ebből 60 db áll használatban, akkor az anyagszamadótest 5 év alatt összesen 60 darab utánpótlását igényelheti.

Az igényelt cikkekből használatban álló mennyiséget, valamint a szabványos használati időtartamot az igénylésben fel kell tüntetni.

12. Új cikkeknek az átalány terhére történő előállítását az anyagszamadótestek elvileg a hdt. fog. von. műhelyében tartoznak elvégeztetni.

A magániparban vagy magánkereskedelemben kivételesen csak akkor állíthatók elő, illetve szerezhetők be új cikkek, ha ez a módozat — a szállítási költségeket is tekintetbe véve — gazdaságosabb s a szakszerű és szabványok szerinti előállítás, illetve beszerzés, valamint az anyag előírt minősége biztosítva van.

IV. FEJEZET.

Egyéb határozványok.**6. §. Áthelyezett, vezényelt lovak felszerelése.**

13. A saját csapatteztől más alakulatokhoz, stb. **áthelyezett lovak** átvételéhez, ha az átvevő alakulat saját közegeit küldi, akkor utóbbi kötőféket (csikókantárt), lópokrócot stb. hozzon magával.

Ha viszont az átadó saját közegeit küldi az átadáshoz, akkor a fentemlített cikkeket saját készletéből adja. E cikkeket a ló átvétele után vissza kell küldeni.

14. Vezényelt lovakat — ha a felszerelés átadását nem rendelték el — istálló-pokróccal, felsőhevederrel, istállókötőfékkel, kötőféklánccal és lószerelékkel kell átadni. Az átvett cikkek rendeltetésszerű használatáért, gondozásáért és karbantartásáért az átvevő alakulat felelős.

7. §. Lófelszerelési cikkek megsemmisítése.

15. Fertőző betegségben elhullott, illetve kiirtott lovak által ragállyal fertőzött, nem fertőtleníthető lófelszerelési cikkeket bizottsági „megsemmisítési jegyzőkönyv“ **felvétele mellett** — a selejtezési eljárás mellőzésével — **el kell égetni.**

A megsemmisítést — az állatorvos javaslata alapján — az anyagszámadótestparancsnok rendeli el.

A bizottság tagjai: az anyagszámadótestparancsnok vagy helyettese, az anyagkezelő, anyagszámadó és az állatorvos.

A megsemmisítési jegyzőkönyv a megsemmisített cikkek leltári megnevezésén kívül a megsemmisítés indokolását, valamint az elégetés megtörténtének igazolását tartalmazza és azt a bizottság tagjai aláírják.

16. A megsemmisített cikkek **leltári kezelésére** az Utasítás 135. pontja intézkedik. A függőtétel törlését a megsemmisítési jegyzőkönyv előterjesztése mellett a vegyesdandár parancsnokságtól kell kérni.

8. §. Anyagszemlék.

17. Az anyagszemlék megtartására az Utasítás IX. fejezete intézkedik.

A hadtestparancsnokságok erre az anyagra nézve **legalább kétévenként egyszer** tartassanak műszaki közigazgatási szemléket.



ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár



84715423



